

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

**Курдидик Назар Іванович**

УДК 336.717:336.761:336.77.067.22 (043.3)

**БАНКІВСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ НА РИНКУ КАПІТАЛІВ**

Спеціальність 08.00.08 — Гроші, фінанси і кредит

**АВТОРЕФЕРАТ**

Дисертації на здобуття наукового ступеня  
кандидата економічних наук

Київ — 2017

## Дисертацією є рукопис

Роботу виконано на кафедрі менеджменту банківської діяльності ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти та науки України, м. Київ

### Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент  
**Нікітін Андрій Валерійович**  
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,  
доцент кафедри менеджменту банківської діяльності

### Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор  
**Довгань Жанна Миколаївна**  
Тернопільський національний університет,  
професор кафедри банківського менеджменту та обліку

кандидат економічних наук, доцент  
**Версаль Наталія Іванівна**  
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,  
докторант кафедри страхування,  
банківської справи та ризик-менеджменту

Захист відбудеться «27» червня 2017 року о 10<sup>00</sup> годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.04 у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03057, м. Київ, просп. Перемоги, 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська 49 г, ауд. 601.

Автореферат розісланий «26» травня 2017 року.

Вчений секретар  
спеціалізованої вченої ради  
доктор економічних наук, професор

*Опарін В. М.*

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** Процеси глобалізації й лібералізації міжнародного руху капіталів та трансформація банківського сектору ускладнюють залучення довгострокових фінансових ресурсів, які є необхідною умовою сталого економічного розвитку. Нарощування обсягів кредитування, постійне зростання вимог до достатності капіталу, потреба у формуванні достатніх резервів за активними операціями загострюють проблеми пошуку нових джерел формування ресурсної бази банків. Динамічно змінюються й умови запозичення банками ресурсів на ринках капіталів, такі як зміна грошово-кредитної політики Національного банку України, волатильність валютного курсу та процентних ставок, кризові явища, зміна міжнародних кредитних рейтингів.

Фінансова криза та зниження довіри населення до банків значно ускладнили формування їхньої ресурсної бази. Це особливо негативно відобразилося на можливостях банків залучати довгострокові ресурси, а відповідно й надавати довгострокові кредити, без яких поступальний економічний розвиток неможливий. Внутрішній ринок капіталів, який має власну структуру, розвивається нерівномірно, що обумовлює необхідність виявлення глибини сформованих структурних диспропорцій, які банки мають враховувати у процесі виходу на цей ринок. Все це вимагає перегляду сформованих поглядів на форми та методи запозичення банками ресурсів на ринках капіталів. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити підходи, які б давали чіткі орієнтири щодо управління банківськими запозиченнями на ринку капіталів, враховували досвід розвинутих країн, дозволяли реалізувати державний підхід до регулювання цих процесів.

Таким чином, важлива роль банківських запозичень в економічному розвитку країни, необхідність обґрунтування раціонального інструментарію державного контролю за рухом іноземного капіталу в країні, значимість розроблення спеціальних заходів регулювання та нагляду за банківськими запозиченнями на ринку капіталів визначають актуальність вирішення цих завдань у вітчизняній банківській практиці.

Питання боргового фінансування різнобічно досліджували зарубіжні вчені: Ф. Фабоцці, В. Шарп, Дж. Ван Хорн, Ф. Мишкін, О. Граббе та інші. Теоретичні засади функціонування ринку капіталів в Україні та особливості банківських запозичень на ринку капіталів досліджують В. В. Корнеєв, О. Г. Мендрул, Л. А. Чалдаєва, В. М. Федосов, Д. А. Леонов, Ю. В. Прозоров та інші. Питання фінансового забезпечення функціонування банків досліджують Ж. М. Довгань, М. Д. Алексеєнко, П. В. Брінь, І. А. Бланк, А. Е. Дворецька, Н. Г. Волик, О. М. Колодзів. Проблеми залучення банками ресурсів на окремих сегментах ринку капіталів досліджують Н. І Версаль, І. О. Школьник, І. І. Левківський.

Незважаючи на вагомий теоретичний напрацювання науковців з проблем функціонування ринку капіталів та використання інструментів довгострокових запозичень, зокрема і в банківській діяльності, подальших досліджень потребують питання фінансового забезпечення діяльності банку, раціонального вибору джерел формування ресурсної бази банків. Недостатньо дослідженими залишаються питання регулювання зовнішніх банківських запозичень на ринках капіталів, які

мають спрямовуватися на зниження негативного впливу пов'язаних з цим ризиків на рівні держави. Вищезазначене обумовило вибір теми дисертаційного дослідження, окреслило його об'єкт та предмет, визначило мету та завдання.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри менеджменту банківської діяльності ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», як складова частина науково-дослідної теми «Удосконалення механізмів регулювання та управління діяльністю кредитних установ в умовах циклічного розвитку економіки» (державний реєстраційний номер 0112U002957). Матеріали дисертаційної роботи є частиною розробок теоретичних і методологічних положень комплексного підходу до вирішення завдання формування ефективних джерел залучення ресурсів кредитними установами. Особистий внесок автора полягає у ґрунтовному дослідженні теорії та практики банківських запозичень на ринках капіталів. Запропоновано нові інструменти державного регулювання банківських запозичень на ринках капіталів, індикатори, що показують залежність між зовнішніми запозиченнями банків та фінансово-економічними кризами.

**Мета і завдання дослідження.** Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу запозичення банками ресурсів на ринку капіталів.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань теоретичного та прикладного характеру:

- поглибити наявні теоретичні підходи до структурування ринку капіталів, його місця в структурі фінансового ринку, факторів його зростання, функцій ринку капіталів;
- визначити сутнісний зміст та особливості використання інструментів ринку капіталів у банківській діяльності;
- встановити закономірності функціонування ринку капіталів в Україні;
- оцінити вплив банківських запозичень на ринку капіталів на становлення вітчизняної банківської системи;
- визначити пріоритетні джерела банківських запозичень на ринку капіталів;
- розкрити особливості синдикуваного кредитування та облігаційного фінансування вітчизняних банків;
- оцінити ефективність залучення банківських ресурсів на ринку капіталів;
- узагальнити успішний зарубіжний досвід розвитку ринку капіталів у інших країнах;
- обґрунтувати перспективні напрями активізації банківських запозичень на вітчизняному ринку капіталів.

*Об'єкт дослідження* – запозичення банками фінансових ресурсів на ринку капіталів.

*Предмет дослідження* – фінансові відносини, що виникають в процесі організації та проведення банківських запозичень на ринку капіталів.

*Методи дослідження.* Досягнення мети дисертаційної роботи базується на використанні загальнонаукових методів пізнання (аналітичного, синтетичного,

діалектичного, історичного) – при дослідженні сутності фінансового ринку та ринку капіталів; методологічних засад системного підходу – при дослідженні функціонально-організаційної структури ринку капіталів, а також спеціальних прийомів та методів аналітичних досліджень – при оцінці впливу позик на ринках капіталів на фінансові показники банків. Методика дослідження ґрунтується на спостереженні, вимірюванні та характеристиці об'єктивних економічних явищ з подальшим аналізом отриманих результатів за допомогою математичних і статистичних методів, методів структурного аналізу і прогнозування, розробкою та практичною реалізацією сформованих методик, теоретичним узагальненням виявлених тенденцій та закономірностей.

*Інформаційною базою* дослідження є законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, ЄС, офіційні статистичні дані Національного банку України, Міністерства фінансів України, Асоціації українських банків, Державної іпотечної установи, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб України, Державної служби статистики України, міжнародних організацій, інформаційно-аналітичних та рейтингових агентств. У ході дослідження були використані звітні дані банків України та консолідована фінансова звітність транснаціональних банків, монографії, публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені дослідженню банківських запозичень на ринках капіталів. Статистичну інформацію оброблено за допомогою сучасних програмно-технічних засобів.

**Наукова новизна одержаних результатів** полягає в поглибленні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу запозичення банками ресурсів на ринку капіталів. Найбільш вагомими результатами, які характеризують наукову новизну дисертаційного дослідження, полягають у такому:

*вперше:*

- розроблено метод визначення допустимого обсягу зовнішніх запозичень на рівні окремого банку, що базується на показниках прогнозних обсягів кредитування, обсягів залучених довгострокових депозитів та обсягу отриманого банком рефінансування від центрального банку. Дотримання банками допустимого рівня зовнішніх запозичень дозволить знизити ризики, що впливають на роботу банку при запозиченні ресурсів на зовнішніх ринках капіталів;

*удосконалено:*

- інструментарій регулювання зовнішніх банківських запозичень на ринках капіталів за рахунок: 1) встановлення нормативу зовнішнього боргу в структурі пасивів банку; 2) обмеження частки ресурсів, залучених банком на зовнішніх ринках, до ресурсів, залучених на внутрішніх ринках. Застосування цих інструментів сприятиме зниженню негативного впливу ризиків зовнішніх банківських запозичень на ринках капіталів на рівні держави;

- систематизацію факторів впливу зовнішніх банківських запозичень на стан економіки країни з позицій фундаментальної та панічної теорій виникнення криз. Для прогнозування впливу зовнішніх банківських запозичень на ризик настання фінансової кризи запропоновано враховувати поточне значення та динаміку таких

макроекономічних індикаторів: частка зовнішніх інвесторів на ринку капіталів; частка зовнішніх запозичень, конвертованих у внутрішню валюту; частка застрахованих чи прохеджованих зовнішніх запозичень; різниця між строками погашення активів та зобов'язань; частка зовнішніх запозичень в структурі банківських ресурсів. Виявлені фактори є кількісними, а отже можуть регулюватися на рівні держави інструментами прямої та непрямой дії. Окремі фактори також можуть регулюватися на рівні банків. Запропонований підхід спрямований на передбачення та запобігання кризовим явищам в економіці;

- методичні засади оцінювання глибини структурних диспропорцій у розвитку ринку капіталів на основі застосування кореляційного аналізу. Суть підходу полягає в оцінюванні впливу кожного окремого сегменту ринку (ринку акцій, облігацій, довгострокових кредитів, цінних паперів інститутів спільного інвестування) на загальну динаміку ринку капіталів. Встановлено, що ринок капіталів розвивається органічно, якщо існує тісний зв'язок між динамікою його окремих сегментів та загальною динамікою ринку;

*набуло подальшого розвитку:*

- методологія оцінки ефективності запозичення банком ресурсів на ринку капіталів у частині виявлення ступеня впливу цих ресурсів на фінансові показники діяльності банку шляхом їх порівняльного аналізу до та після отримання позики. Це дозволить банкам об'єктивно оцінювати доцільність залучення ресурсів з різних джерел на зовнішніх та внутрішньому ринках капіталів;

- наукові підходи до трактування ринку синдикуваного кредитування, виявлення етапів його становлення та розвитку в Україні, ідентифікації переваг та ризиків синдикуваного кредитування. Ризики синдикуваного кредитування згруповано на економічні та адміністративні. Переваги синдикуваного кредитування запропоновано групувати на переваги для кредитора та переваги для позичальника. Запропонована класифікація дозволяє глибше досліджувати окремі чинники впливу на успішність залучення синдикуваних кредитів, зокрема при залученні ресурсів на зовнішніх ринках;

- перелік інструментів контролю за ризиком настання фінансової кризи. Запропоновано використовувати такі інструменти: агрегований показник ймовірності настання фінансової кризи та показник тиску на валютний ринок. Показник тиску на валютний ринок побудовано на співставленні динаміки валютного курсу та динаміки золото-валютних резервів центрального банку. Агрегований показник побудовано з урахуванням валютного курсу, обсягу внутрішнього кредиту, динаміки грошового агрегату М2 та обсягів золото-валютних резервів центрального банку. Використання цих показників дозволить ідентифікувати та оцінювати ризик настання фінансової кризи;

**Практичне значення одержаних результатів** полягає в тому, що їхнє використання дозволяє системно підійти до процесу оцінки ефективності банківських позик на ринку капіталів, комплексно оцінити вплив банківських позик на ринках капіталів на діяльність банків та на стан економіки країни.

Результати досліджень у частині кількісного розрахунку впливу процентного та валютного ризиків від залучення банківських запозичень на ринках капіталів

використовуються у роботі АТ «Таскомбанк» (довідка №3/1-25/1/17 від 25.01.2017 р.). Результати досліджень у частині дослідження впливу залучених ресурсів на ринках капіталів на фінансові показники банків використовуються у роботі АТ «ОТП Банк» (довідка №19/2-17 від 2.02.2017). Результати досліджень у частині оцінювання глибини диспропорцій у розвитку ринку капіталів використовується у роботі Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності Верховної Ради України (довідка №34 від 14.02.2017).

Наукові напрацювання та одержані результати використовуються у навчальному процесі ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» при викладанні дисциплін «Фінансовий менеджмент у банку», «Методи аналізу фінансових ринків» (довідка від 24.02.2017 року). Заходи щодо вдосконалення державного регулювання зовнішніх запозичень банків, методологія оцінки ефективності банківських запозичень на ринку капіталів, алгоритм оцінки глибини диспропорцій розвитку вітчизняного ринку капіталів використовуються у роботі Українського кредитно-банківського союзу (довідка №28 від 27.02.2017). Запропонований метод визначення попиту комерційного банку на зовнішні позикові ресурси використовується у роботі рейтингового агентства «Експерт-рейтинг» (довідка №РА-324 від 10.02.2017р.).

**Особистий внесок здобувача.** Сформульовані в роботі наукові результати, висновки, рекомендації та пропозиції належать особисто автору і є його науковим здобутком.

**Апробація результатів дисертаційної роботи.** Результати роботи обговорювались на засіданнях кафедри менеджменту банківської діяльності ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» у 2013-2016 роках. Результати дисертаційного дослідження, що містять наукову новизну, оприлюднені на 5 міжнародних та всеукраїнських наукових й науково-практичних конференціях, зокрема: «Аспекти розвитку фінансово-економічної системи в умовах глобалізаційних процесів», (м. Київ, 2014 рік); «Формирование экономического портрета национальной инфраструктуры страны: методологический и теоретический аспекты» (м. Москва, 2014 рік); «Фінансова інфраструктура: формування, проблеми та перспективи розвитку», (м. Київ, 2014 рік); «Соціально-економічні та правові основи сучасної держави в контексті глобалізації», (м. Київ, 2015 рік); «Розвиток нової економічної системи на світовому, державному та регіональному рівнях», (м. Львів, 2015 рік).

**Публікації.** Основні теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи опубліковані в 11 публікаціях загальним обсягом 4,5 д.а., з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах даних, 1 стаття у науковому виданні, зареєстрованому в міжнародних наукометричних базах даних, 5 статей у інших виданнях.

**Структура та обсяг дисертації.** Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 195 сторінок комп'ютерного тексту. Робота містить 41 таблицю на 32 сторінках, 56 рисунків на 18 сторінках, 8 додатків на 86 сторінках. Список використаних джерел містить 160 найменувань.

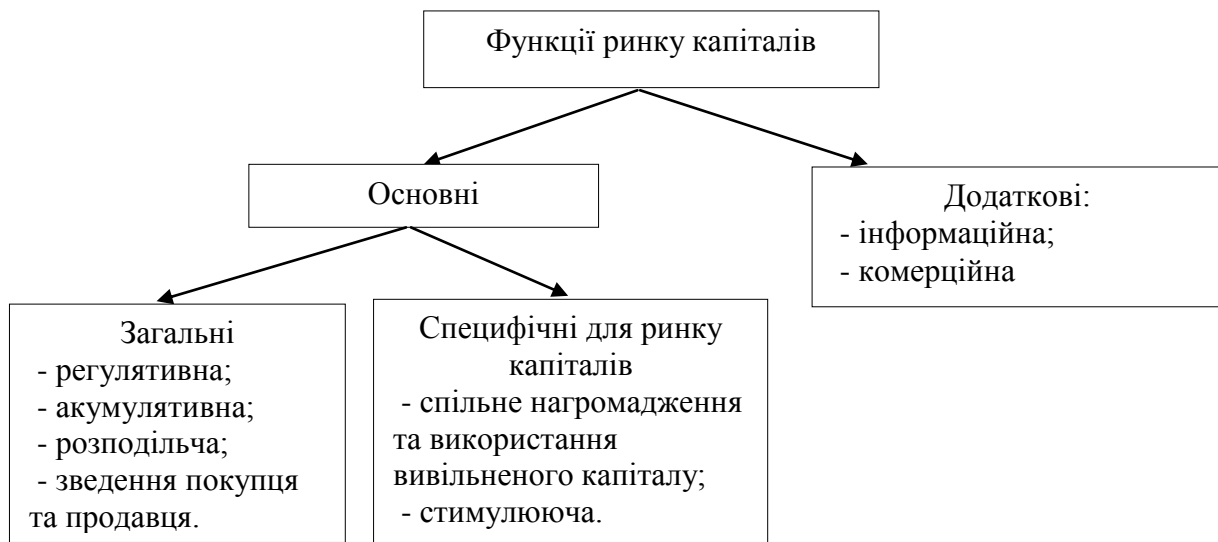
## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** розкрито актуальність теми дисертаційної роботи, визначено її мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, обґрунтовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У розділі 1 «**Теоретичні основи функціонування ринку капіталів**» узагальнено теоретичні підходи до визначення сутності, структури та функцій ринку капіталів; досліджено взаємозв'язок понять «фінансовий ринок» та «ринок капіталів»; проаналізовано теоретичні підходи до структуризації ринку капіталів; систематизовано інструменти ринку капіталів та тенденції їх використання; запропоновано структуризацію функцій ринку капіталів.

За результатами узагальнення теоретичних підходів до трактування сутнісного змісту ринку капіталів встановлено, що цей ринок є сегментом фінансового ринку. На ринку капіталів формується попит та пропозиція на довгостроковий фінансовий капітал, акумулюється вивільнений фінансовий капітал та передається позичальникам чи емітентам на довгостроковій або безстроковій основі. Ринок капіталів має внутрішню структуру і складається з ринку облігацій, ринку довгострокового кредитування та ринку акцій.

В роботі розроблено класифікацію функцій ринку капіталів, які розподілено на основні та додаткові (рис. 1).



**Рис. 1 Функції ринку капіталів**

*\*Джерело: розроблено автором*

Дослідження практики банківських запозичень на ринку капіталів показало, що банки активно використовували синдіковані кредити та єврооблігаційні позики на ринку капіталів. З використанням синдікованих кредитів та єврооблігаційних позик були проведені практично усі запозичення на зовнішніх ринках капіталів. У окремий інструмент ринку капіталів виділено фінансування від міжнародних фінансово-кредитних установ, і окремо – Європейського банку реконструкції та розвитку. Дослідження історії співпраці ЄБРР та вітчизняних банків показало, що ЄБРР продовжував інвестувати у вітчизняні банки навіть протягом кризових періодів.



В дисертації сформульовано визначення синдикуваного кредиту як позики, що надається позичальнику двома чи більше особами, об'єднаними у синдикат з метою акумулювання кредитних ресурсів, диверсифікації кредитних ризиків для фінансування капіталомістких проектів в середньо- та довгостроковому періоді. Виявлено переваги та ризики синдикуваного кредитування, які запропоновано згрупувати на переваги для кредитора та переваги для позичальника. Для кредиторів синдикуване кредитування сприяє формуванню великих диверсифікованих кредитних портфелів, дозволяє їм долучитись до масштабних проектів, надає можливість за необхідності продавати власні частки у синдикаті. Для позичальників синдикуване кредитування дозволяє залучати більші обсяги кредитів за нижчою вартістю. Також залучення синдикуваного кредитування справляє позитивний іміджевий ефект для позичальника. Ризики синдикуваного кредитування згруповано на адміністративні та економічні. Адміністративні ризики пов'язані перш за все з тим, що кредитор надає ресурс в іншу країну, у зв'язку з чим має обмежений вплив на позичальника. Економічні ризики синдикуваного кредитування типові для кредитування в цілому (кредитний, валютний, процентний, дострокового погашення та ін.).

У розділі 2 **«Запозичення вітчизняними банками коштів на ринках капіталів»** досліджено тенденції розвитку вітчизняного ринку капіталів; визначено основні етапи розвитку ринків синдикуваного кредитування та єврооблігаційного фінансування в Україні та світі; запропоновано алгоритм оцінки впливу залучених ресурсів на ринку капіталів на показники діяльності банків; виявлено вплив сегментів ринку капіталів на загальний стан економіки.

Для глибшого дослідження тенденцій розвитку ринку капіталів розроблено методичні засади оцінювання глибини структурних диспропорцій у розвитку ринку капіталів з використанням кореляційного аналізу. Суть підходу полягає в оцінюванні впливу кожного окремого сегменту ринку (ринку акцій, облігацій, довгострокових кредитів, цінних паперів інститутів спільного інвестування) на загальну динаміку ринку капіталів. Застосування запропонованого підходу показало високий вплив ринку довгострокових державних облігацій на динаміку ринку капіталів загалом. За період з 2007 по 2016 роки коефіцієнт кореляції між динамікою емісії довгострокових державних облігацій та динамікою емісії інструментів ринку капіталів загалом коливався в межах від 0,7 до 0,95. Коефіцієнти кореляції ринку капіталів з іншими його структурними елементами були нижчими, а у окремих випадках мали від'ємні значення. Ситуація, коли динаміка емісії інструментів ринку капіталів залежить в основному від динаміки емісії довгострокових державних облігацій свідчить про низький рівень розвитку ринку капіталів. Учасники такого ринку обмежені у можливості формувати диверсифіковані портфелі активів. Емітенти та позичальники на такому ринку не здатні конкурувати з державою за фінансові ресурси. Встановлено, що ринок капіталів розвивається органічно, якщо існує тісний зв'язок між динамікою його окремих сегментів та загальною динамікою ринку.

За результатами дослідження процесу формування ринку синдикуваного кредитування в Україні виокремлено три етапи: перша хвиля, викликана активним

економічним розвитком в країні (2003-2005 рр.), під час другої хвилі ринок синдикуваного кредитування перебував на піку свого розвитку (2005-2008 рр.), та стагнація ринку, яка розпочалась під час фінансової кризи (2009 р.) і триває до сьогоднішнього дня. Встановлено, що передумовами зародження та розвитку ринку синдикуваного кредитування в Україні було скорочення державного фінансування великих проектів, активний розвиток синдикуваного кредитування у постсоціалістичних країнах, неспроможність вітчизняної банківської системи забезпечити економіку достатніми кредитними ресурсами, активний розвиток міжнародного ринку синдикуваного кредитування.

Для оцінювання ефективності наявних запозичень банків на ринку капіталів в дисертації розроблено методику оцінки впливу залучених на ринку капіталів ресурсів на діяльність банків. Суть методики полягає в розрахунку динаміки показників діяльності банків через певні відрізки часу від моменту проведення позики. Розраховувалась динаміка таких показників, як розмір активів, кредитів наданих, фінансового результату, власного капіталу, показників адекватності капіталу, ліквідності, процентної маржі, чистого спреду, чистого процентного доходу, рентабельності активів та рентабельності капіталів. Динаміка показників розраховувалась через квартал, два квартали та через рік після проведення позики. Застосування цієї методики дозволило з'ясувати, що загалом синдикувані кредити та єврооблігаційні позики мали сприятливий вплив на функціонування банків (табл. 1). Всього було проаналізовано результати 109 синдикуваних кредитів, які отримали 27 банків та 41 емісії єврооблігацій, проведеної 11 банками в період з 2004 по 2014 роки. Найбільш виразно ефект від залучення ресурсів проявлявся через два квартали після проведення угоди. Саме через шість місяців після проведення угоди спостерігалось максимально позитивне відхилення аналізованих показників від початкового рівня. Встановлено, що найбільше залучення ресурсів вплинуло на показники ефективності використання банківських ресурсів: зокрема, чистий спред (від +39% до +54% через два квартали), процентна маржа (від +36% до +43% через два квартали), чистий процентний дохід (від +82% до +85% через два квартали), рентабельність активів (від +65% до +86% через два квартали), рентабельність капіталу (від +54% до +86% через два квартали).

Таблиця 1

**Динаміка показників діяльності банків після отримання синдикуваних кредитів та розміщення єврооблігацій, %**

Показник	Динаміка показника:					
	Через 1 квартал		Через 2 квартали		Через 1 рік	
	Синдикуваний кредит	Емісія єврооблігацій	Синдикуваний кредит	Емісія єврооблігацій	Синдикуваний кредит	Емісія єврооблігацій
1	2	3	4	5	6	7
Активи	10,9	8,1	24,5	24	49,5	40

Продовження табл. 1

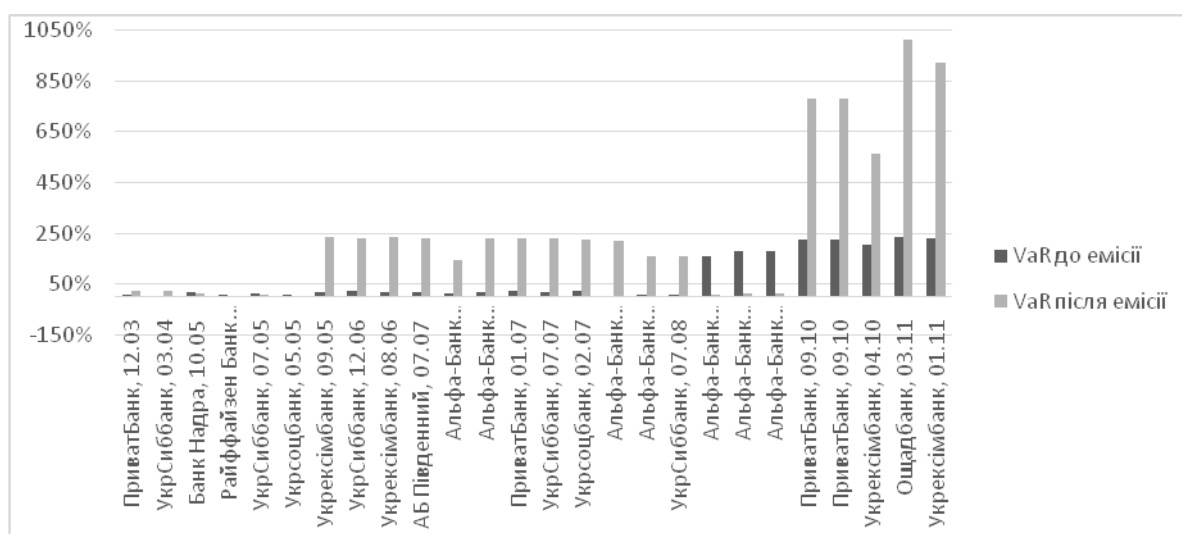
1	2	3	4	5	6	7
Кредити надані	15,04	14,8	29,12	33,5	58,9	662,4
Фінансовий результат	48,9	112	-16	108,2	-299,4; (-6,2) <sup>1</sup>	277,7
Власний капітал	12,2	8,2	24	20,4	51,7	51,5
Адекватність капіталу	-2,2	0,7	-0,2	-1,9	-0,23	10,02
Ліквідність	-5,1	-6,3	-5,05	-2,4	-8,2	-23,3
Процентна маржа	16,94	-8,9 (28,8) <sup>2</sup>	36,2	-64,1 (42,6) <sup>2</sup>	16,8	-38,6 (19,7) <sup>2</sup>
Чистий спред	16,7	-37,2 (0,2) <sup>2</sup>	39,2	-30,2 (51,4) <sup>2</sup>	17,5	-18,1 (36) <sup>2</sup>
Чистий процентний дохід	36,7	7,1	84,6	-43,7 (82,3) <sup>2</sup>	74,9	0,2 (88) <sup>2</sup>
Рентабельність активів	33,9	93,7	-50,4	85,9	-362 (-84,17) <sup>1</sup>	157,4
Рентабельність капіталу	25,8	127,4	32	86,2	-43,01; (154,53) <sup>1</sup>	133,4

<sup>1</sup> Не враховуючи аналогічний показник для Правекс-банк;

<sup>2</sup> Не враховуючи аналогічний показник для Райффайзен банк Аваль;

\*Джерело: розраховано автором за даними звітності банків

Для визначення доцільності використання показника Value at Risk (VaR) запропоновано методичний підхід до оцінки його точності. Зокрема, було розраховано показник VaR до проведення угоди та за аналогічний період після проведення угоди (рис. 2).



**Рис. 2** Порівняння показника VaR за валютним ризиком для випусків єврооблігацій до та після укладання угоди, за період 2003 – 2011 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними [ua.cbonds.info](http://ua.cbonds.info)

Чим більшою є різниця кінцевих значень, тим менша точність показника. Встановлено, що внаслідок політики фіксованого курсоутворення, показник VaR не відображав об'єктивного рівня валютного ризику.

У розділі 3 «**Розвиток управління банківськими запозиченнями на ринках капіталів**» виділено ключові особливості, що сприяли розвитку міжнародних ринків капіталів; запропоновано інструменти державного регулювання зовнішніх запозичень банків; запропоновано алгоритм розрахунку попиту банку на зовнішні позикові ресурси; виявлено зв'язок між зовнішніми запозиченнями банків та фінансово-економічними кризами; запропоновано інструменти сигналізування настання фінансових криз.

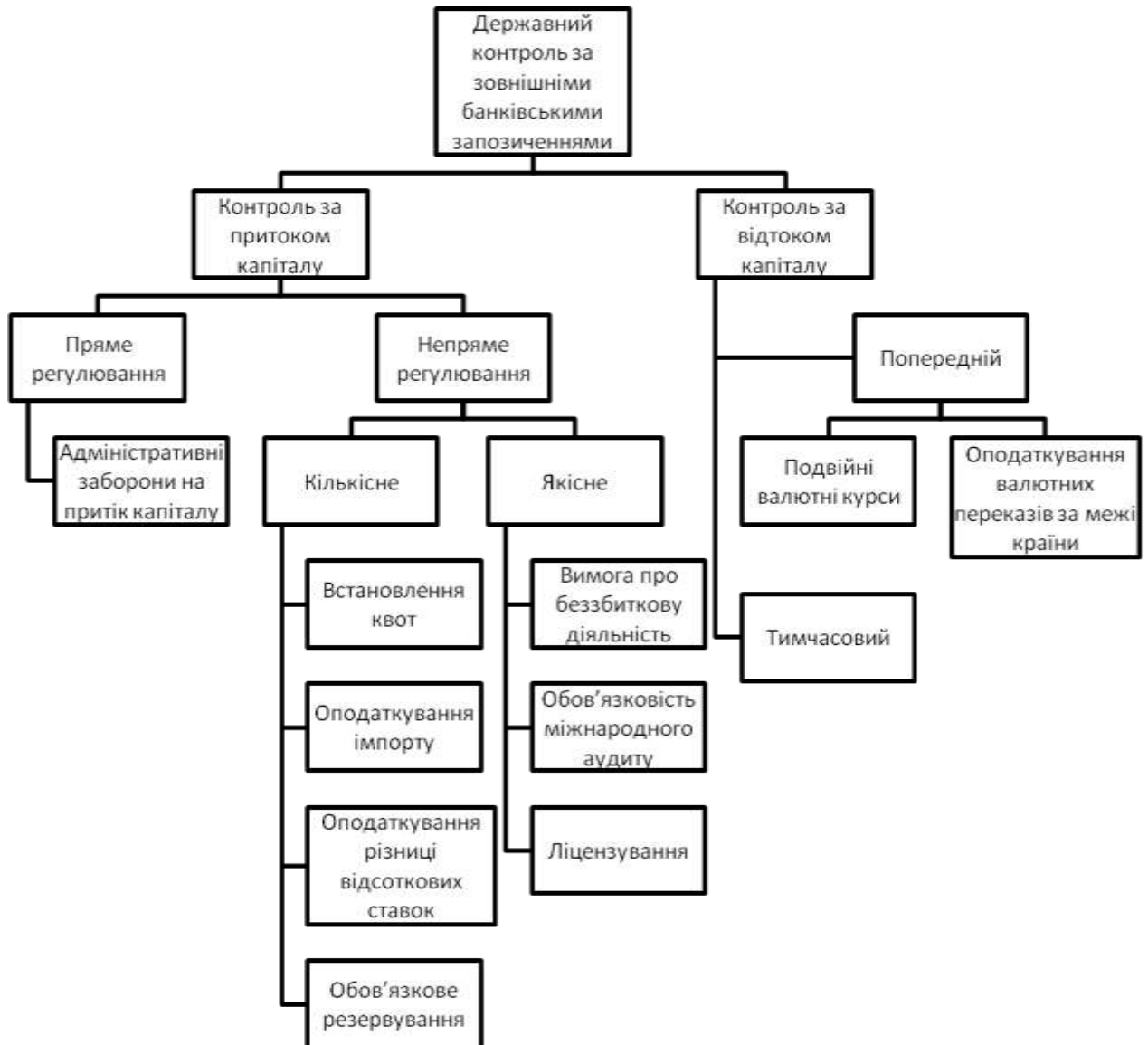
За результатами узагальнення досвіду розбудови ринків капіталів в Латвії, Естонії, Польщі та Туреччині виявлено ключові особливості, які сприяли розвитку цих ринків:

- наявність системи забезпечення виконання зобов'язань за укладеними угодами;
- функціонування органу державного контролю, який наділений повноваженнями з регулювання ринку капіталів, включаючи сегмент ринку цінних паперів та сегмент кредитного ринку;
- стимулювання розвитку ринків в контексті протікання євроінтеграційних процесів;
- приватизація державних підприємств;
- обмеження доступу на ринок малих та середніх зовнішніх інвесторів на початку становлення ринку;
- пропаганда інвестування коштів на ринку капіталів серед населення;
- широкі повноваження саморегулювних організацій.

У дисертації розроблено такі інструменти державного регулювання зовнішніх запозичень банків на ринку капіталів, як встановлення нормативу зовнішнього боргу в структурі пасивів банку та встановлення нормативу співвідношення ресурсів, залучених на зовнішніх ринках до ресурсів, залучених на внутрішніх ринках капіталів. Зважаючи на світову практику регулювання зовнішньої заборгованості банків, запропоновано встановити співвідношення зовнішнього боргу до внутрішнього в діапазоні 50:50 – 60:40. Обмеження на суму зовнішніх запозичень до суми власного капіталу слід встановлювати у відношенні 500-600%.

На основі аналізу міжнародної практики державного регулювання зовнішніх банківських запозичень виокремлено два види державного контролю за зовнішніми запозиченнями: попередній та тимчасовий (рис. 3). Попередній державний контроль застосовується постійно і є ефективним інструментом регулювання міжнародних потоків капіталу. Тимчасовий контроль діє протягом обмеженого періоду часу, зокрема за наявних кризових явищ. Попередній державний контроль, в свою чергу, поділяється на попередній контроль за притоком капіталу та попередній контроль за відтоком капіталу. Дослідження міжнародного досвіду регулювання руху капіталу показало, що ефективним є введення чи посилення державного контролю за притоком капіталу. Державний контроль за відтоком

капіталу, навпаки, неефективний, оскільки стимулює суб'єктів, що намагаються виводити капітал обходити вимоги регуляторів та порушувати законодавство.



**Рис. 3 Система інструментів державного контролю за зовнішніми банківськими запозиченнями**

*\*Джерело: розроблено автором*

З метою мінімізації ризиків, які супроводжують зовнішні запозичення банків на ринку капіталів, запропоновано формулу розрахунку допустимого обсягу зовнішніх запозичень банку з урахуванням фінансових параметрів його діяльності:

$$ЗЗ = (ДК - (Д + Р)) * (1 - \frac{ВП}{РК}) \quad (1)$$

де: ЗЗ – обсяг зовнішніх запозичень; ДК – довгострокові кредити банків; Д – депозити, залучені на внутрішньому ринку строком понад рік; Р – одержане рефінансування від НБУ на строк більше року; ВП – сума відкритої валютної позиції банку; РК – величина регулятивного капіталу банку.

Для сигналізації та попередження ризику настання фінансової кризи запропоновано використовувати такі інструменти, як показник тиску на валютний ринок та агрегований індикатор, що показує ймовірність настання фінансової кризи (рис. 4). Динаміка показника тиску на валютний ринок свідчить, що починаючи з середини 2015 року з нарощенням обсягів золото-валютних резервів НБУ, ризик настання фінансової кризи суттєво скоротився. Показник тиску на валютний ринок представлений формулою:

$$ПТВР = \Delta\% \text{ валютного курсу} - \Delta\% \text{ ЗВР} \quad (2)$$

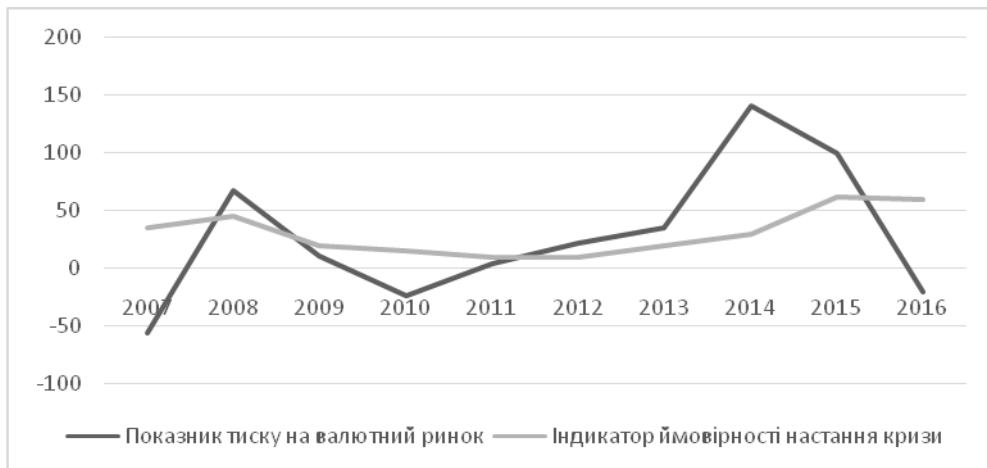
де:  $\Delta\%$  валютного курсу – зміна курсу гривні до долара США;  $\Delta\%$  ЗВР – зміна обсягів золото-валютних резервів центрального банку за аналогічний період.

Агрегований показник ризику настання фінансової кризи представлений наступною формулою:

$$IC = RER + RDC + M2/R \quad (3)$$

де: RER – динаміка реального курсу валюти; RDC – темпи зростання внутрішнього кредиту; M2 – динаміка грошового агрегату M2; R – зміна обсягів валютних резервів центрального банку.

Розрахунок запропонованих показників дозволив зробити висновки, що ризик настання кризи починаючи з середини 2015 року дещо знизився, проте залишається високим.



**Рис. 4 Розрахунок показника тиску на валютний ринок та агрегованого індикатора ймовірності настання кризи за 2007 – 2016 рр. в Україні**

Джерело: розраховано автором за даними НБУ

На основі дослідження виникнення та перебігу фінансових криз у країнах Латинської Америки та Південно-Східної Азії у 1980-90-тих роках виявлено фактори впливу на ризик настання фінансової кризи з позицій фундаментальної та панічної теорії криз. До факторів, що впливають на ризик настання кризи, віднесено такі: динаміка курсу національної валюти, динаміка обсягів золото-валютних резервів центрального банку, дефіцит платіжного балансу, частка зовнішніх інвесторів на ринку, ступінь монополізації ринку, рівень доларизації економіки, обсяги зовнішніх запозичень, конвертованих у внутрішню валюту, різниця між строками погашення активів і зобов'язань учасників фінансового ринку, обсяг застрахованих чи проведжованих позик, частка зовнішніх запозичень в структурі ресурсної бази банків. В усіх проаналізованих країнах у вказаний

період часу спостерігалася схожа динаміка цих факторів, що провокувало виникнення та поглиблення фінансової кризи. Виокремлені фактори є кількісними показниками, які можуть регулюватися на рівні держави прямими та непрямими інструментами. Окремі фактори також можуть регулюватися на рівні банків. Це дозволить попередити настання кризових явищ або знизити їх негативний вплив.

## ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягає у поглибленні теоретичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу запозичення банками ресурсів на ринку капіталів. Основні теоретичні та практичні результати проведеного дослідження полягають у такому:

1. Запропоновано визначення ринку капіталів, як ринку, чи групи ринків у структурі фінансового ринку, де утворюється попит та пропозиція на фінансовий капітал. Водночас на ринку капіталів акумулюється вивільнений фінансовий капітал та передається реципієнтам на довгостроковій чи безстроковій основі. Виділено функціональний та інституційний підхід при дослідженні структури ринку капіталів. Запропоновано структуру ринку капіталів, до якої відносяться такі структурні елементи, як ринок державних та корпоративних облігацій, ринок акцій та ринок довгострокового кредитування. Встановлено, що принципами нормально функціонуючого ринку капіталів є вільний обіг фінансового капіталу, ліквідність, захист прав власності та відсутність державно-бюрократичних перешкод.

2. Функції ринку капіталів запропоновано розділяти на групи: загальних, специфічних, властивих ринку капіталів та додаткових. До загальних функцій відносяться: регулятивна, розподільча, функція зведення покупця та продавця. До функцій, що властиві окремо ринку капіталів, відносяться функції спільного нагромадження та використання вивільненого капіталу та стимулююча функція. До додаткових функцій відносяться інформаційна та комерційна функції. До інструментів ринку капіталів запропоновано відносити синдикований кредит, облігаційну позику, емісію акцій, сек'юризитацію активів. Також у окремий інструмент ринку капіталів запропоновано відносити фінансування від міжнародних фінансово-кредитних організацій. Встановлено, що протягом кризових років фінансово-кредитні організації залишались активними учасниками українського ринку капіталів і продовжували фінансувати українських позичальників.

3. Запропоновано визначення синдикованого кредиту як позики, що надається позичальнику двома чи більше особами, об'єднаними у синдикат з метою акумулювання кредитних ресурсів, диверсифікації кредитних ризиків для фінансування капіталомістких проектів в середньо- та довгостроковому періоді. Виявлено переваги та ризики синдикованого кредитування. Запропоновано згрупувати переваги синдикованого кредитування для кредитора та переваги для позичальника. Ризики синдикованого кредитування запропоновано згрупувати на адміністративні та економічні. Виділено наступні передумови для становлення ринку синдикованого кредитування в Україні: скорочення обсягів державного

фінансування економіки, загальний розвиток синдикуваного кредитування у постсоціалістичних країнах підприємствами паливно-енергетичного комплексу, активний розвиток міжнародних ринків капіталів; неспроможність вітчизняної банківської системи забезпечити кредитування економіки на достатньому рівні.

4. На основі дослідження історії становлення ринку синдикуваного кредитування в Україні виділено три етапи становлення ринку: перша хвиля синдикуваного кредитування (2003-2005 рр.), пік синдикуваного кредитування (2005-2008 рр.), стагнація ринку (2008-2016 рр.). Встановлено, що найбільш активними позичальниками на вітчизняному ринку синдикуваного кредитування були комерційні банки, проте найбільші суми залучалися металургійними підприємствами. Комерційні банки в Україні залучали кредити як правило на три основні цілі: фінансування зовнішньоторговельної діяльності клієнтів; рефінансування кредитного портфелю; загальнокорпоративні цілі.

5. Встановлено, що динаміка ринку капіталів в Україні визначається в основному динамікою ринку довгострокових державних облігацій. Зважаючи на високу питому вагу облігацій в структурі торгівлі цінними паперами можна говорити про те, що первинним є вплив саме державних облігацій, від динаміки яких залежить динаміка ринку загалом. Ситуація, коли динаміка емісії інструментів ринку капіталів залежить в основному від динаміки емісії довгострокових державних облігацій, свідчить про низький рівень розвитку ринку капіталів. Учасники такого ринку обмежені у можливості формувати диверсифіковані портфелі активів. Емітенти та позичальники на такому ринку не здатні конкурувати з державою за фінансові ресурси.

6. Доведено, що банківські запозичення на ринку капіталів позитивно впливають на ефективність використання банківських ресурсів. Після запозичення ресурсів на ринку капіталів показники ефективності використання банківських ресурсів та показники рентабельності показують позитивну динаміку. Ефект є схожим як від отримання синдикуваних кредитів, так і після емісії єврооблігацій. У обох випадках показують зростання показники чистого спреду, процентної маржі, чистого процентного доходу, рентабельності активів, рентабельності капіталу. Виявлено, що найбільш виразним позитивний ефект від запозичення ресурсів на ринку капіталів проявляється через два квартали після укладання угоди.

7. Виділено наступні особливості становлення зарубіжних ринків капіталів: функціонування органу державного контролю, який наділений повноваженнями з регулювання ринку капіталів комплексно, як сегменту ринку цінних паперів, так і сегменту кредитного ринку; стимулювання розвитку ринку в контексті протікання євроінтеграційних процесів; стимулювання розбудови ринку через приватизацію державних підприємств; обмеження доступу до ринку малих та середніх зовнішніх інвесторів на початку його становлення; пропаганда інвестування коштів на ринку капіталів серед населення; широкі повноваження саморегулювних організацій; наявність системи забезпечення зобов'язань за операціями з цінними паперами

8. Запропоновано основні напрями вдосконалення державного регулювання банківських запозичень на ринках капіталів. Запропоновано використовувати такі інструменти грошово-кредитної політики, як: пряме регулювання питомої ваги



зовнішнього боргу в структурі пасивів банків, встановлення допустимого співвідношення обсягу ресурсів, залучених на зовнішніх та внутрішніх ринках. Для нарощення об'ємів довгострокового інвестування в країну запропоновано встановлювати диференційовані нормативи резервування для банківських зобов'язань, залучених на термін більше року, більше трьох років та більше п'яти років. Серед макроекономічних заходів управління зовнішніми банківськими запозиченнями запропоновано нарощення центральним банком обсягу валютних резервів, стимулювання експорту, контроль за динамікою показника дефіциту державного бюджету.

9. Встановлено, що зовнішні банківські запозичення на ринку капіталів не можуть спровокувати кризу, проте можуть її суттєво поглибити. З дослідження історії зародження та розвитку криз у країнах Латинської Америки та Азії у кінці дев'яностих років ХХ-ст. сформовано послідовність етапів перебігу кризи. Типовий процес перебігу фінансової кризи проходить такі етапи: 1) невпевненість закордонних інвесторів у здатності центрального банку підтримувати фіксований валютний курс; 2) виведення капіталу з країни, розпродажі на фондовому ринку та ринку капіталів; 3) виснаження золото-валютних резервів центрального банку; 4) девальвація національної валюти; 5) посилення виведення капіталу з країни.

10. Виділено шість чинників, що провокують настання кризи. Такими чинниками є: відкрита валютна позиція у експортно-орієнтованій економіці, низький рівень диверсифікації експорту, надмірні запозичення на міжнародних ринках, низька довіра населення до банків, фіксоване курсоутворення, недостатній контроль за діяльністю банківської системи. Окрім того, на основі дослідження процесу перебігу фінансових криз у країнах Південної Америки на Південно-східній Азії виділено фактори, які можуть впливати на ризик настання та глибину фінансових криз: динаміка курсу національної валюти, динаміка обсягів золото-валютних резервів центрального банку, дефіцит платіжного балансу, частка зовнішніх інвесторів на ринку, ступінь монополізації ринку, рівень доларизації економіки, обсяги зовнішніх позик, конвертованих у внутрішню валюту, різниця між строками погашення активів та зобов'язань учасників ринку, обсяг застрахованих чи проведених угод, частка зовнішніх позик в структурі ресурсної бази банків.

11. Для вдосконалення державного контролю за запозиченнями на ринку капіталів розроблено метод розрахунку оптимальної потреби в зовнішніх інвестиційних ресурсах. Показник представляє собою різницю між обсягом довгострокових кредитів та сумою довгострокових депозитів і обсягу отриманого рефінансування від центрального банку, зважену на співвідношення відкритої валютної позиції банку до обсягу регулятивного капіталу. Даний показник дозволить розрахувати оптимальний обсяг зовнішніх запозичень банку, при якому ризику зовнішніх запозичень суттєво не зростатимуть. Запропонований показник може використовуватись як на рівні окремого банку, так і на рівні банківської системи в цілому.

12. Для оцінки ймовірності настання чи поглиблення фінансової кризи розроблено показник тиску на валютний ринок та агрегований показник, що

показує рівень настання фінансової кризи. Розрахунок показника тиску на валютний ринок представляє собою різницю між динамікою курсу гривні до долара США та динамікою обсягів золото-валютних резервів центрального банку. Розрахунок показника тиску на валютний ринок показав, що з 2010 по 2015 роки ризик настання фінансової кризи поступово зростає за рахунок скорочення золото-валютних резервів центрального банку та паралельного зниження курсу гривні до долара США. Проте, починаючи з 2015 року, з нарощенням обсягів золото-валютних резервів центрального банку, ризик настання фінансової кризи суттєво знизився. Розрахунок агрегованого показника ризику настання фінансової кризи представляє собою суму показників динаміки курсу гривні до долара США, динаміки обсягу внутрішнього кредиту та динаміки співвідношення грошового агрегату М2 до обсягів валютних резервів центрального банку. Розрахунок даного показника показав, що як і у випадку з показником тиску на валютний ринок, з 2011 по 2015 роки ризик настання фінансової кризи зростає. Починаючи з 2015 року ризик настання фінансової кризи дещо знизився, проте не так суттєво, як у випадку з показником тиску на валютний ринок.

### **СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ**

*У наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз:*

1. Курдидик Н. І. Сутність ринку капіталів та його місце в структурі фінансового ринку / Н. І. Курдидик // Вісник Одеського національного університету. Економіка (Google Scholar, Index Copernicus), 2014, том 19, вип. 2/5. – С. 164-168 (0,5 д. а.);
2. Курдидик Н. І. Тенденції розвитку ринку капіталів в Україні / Н. І. Курдидик // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки (Google Scholar, Index Copernicus), 2014, вип. 8, частина 5. – С. 160-164, (0,6 д. а.);
3. Курдидик Н. І. Актуальні тенденції банківських запозичень на міжнародних ринках капіталів / Н. І. Курдидик // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки (Google Scholar, Index Copernicus), 2015, вип. 9, частина 6. – С. 191-194 (0,6 д. а.);
4. Курдидик Н. І. Діяльність банків на ринку корпоративних облігацій / Н. І. Курдидик // Економічний аналіз (Google Scholar, Index Copernicus, Research bible, OCLC WorldCat, Open academic journals index, CiteFactor), 2015, том 19 № 1 – С. 148-154 (0,6 д. а.);
5. Курдидик Н. І. Поточний стан і перспективи синдикуваного кредитування банків / Н. І. Курдидик // Бізнес-інформ (Ulrichs web, RePEc, Index Copernicus, DOAJ, CiteFactor, Academic journals database, Scientific indexing services, Open academic journals index, GetInfo, BASE, InfoBase index, Open AIRE, OCLC Worldcat, Suncat union catalogue, COPAC union catalogue, Google Scholar, J-Gate, Research bible) , 2016, №1. – С. 287-293 (0,6 д. а.);

*У науковому виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз:*

6. Курдидик Н. І. Роль і місце банків на ринку капіталів в Україні / Н. І. Курдидик // Економічний аналіз (Google Scholar, Index Copernicus, Research bible, OCLC WorldCat, Open academic journals index, CiteFactor), 2014, том 17 №1. – С. 167-173 (0,6 д. а.);

*В інших виданнях:*

7. Курдидик Н. І. Сутність та місце ринку капіталу в структурі фінансового ринку / Н. І. Курдидик // Аспекти розвитку фінансово-економічної системи в умовах глобалізаційних процесів: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2014 року, м. Київ. – С. 20-22 (0,2 д. а.);

8. Курдыдык Н. И. Сущность и место рынка капиталов в структуре финансового рынка / Н. И. Курдыдык // Формирование экономического портрета национальной инфраструктуры страны: методологический и теоретический аспекты: сб. тез. док. междунар. науч.-практ. конф., 30 апреля 2014 г, г. Москва. – С. 12-14 (0,2 д. а.);

9. Курдидик Н. І. Роль та місце банків на ринку капіталів в Україні / Н. І. Курдидик // Фінансова інфраструктура: формування, проблеми та перспективи розвитку: зб. тез. доп. міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 7-8 листопада 2014 року. – С. 109-112 (0,2 д. а.);

10. Курдидик Н. І. Банківські запозичення на міжнародних ринках капіталів / Н. І. Курдидик // Соціально-економічні та правові основи сучасної держави в контексті глобалізації: зб. тез. доп. міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ 20-21 лютого 2015 року. – С. 85-88, (0, 2 д. а.);

11. Курдидик Н. І. Тенденції розвитку ринку капіталів в Україні / Н. І. Курдидик // Розвиток нової економічної системи на світовому, державному та регіональному рівнях: зб. тез. доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів 30-31 січня 2015 року. – С. 84-88., (0,2 д. а.).

## АНОТАЦІЯ

### **Курдидик Н. І. Банківські запозичення на ринку капіталів. – Рукопис.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2017.

Дисертаційна робота присвячена вдосконаленню теоретичних, методичних та практичних засад управління банківськими запозиченнями на ринках капіталів.

У дисертаційній роботі запропоновано новий підхід до структуризації фінансового ринку, з урахуванням мотиву виходу учасників на ринок. Структуризовано функції ринку капіталів, виділено основні та додаткові функції, що є по своїй суті підфункціями, які належать до груп основних функцій.

Встановлено зв'язок між банківськими запозиченнями на ринку капіталів та динамікою показників ефективності використання банківських ресурсів. Встановлено період, протягом якого ефект від банківських запозичень

проявляється максимально. Виявлено зв'язок між темпами банківських запозичень на зовнішніх ринках капіталів та ризиком настанням фінансово-економічних криз.

Структуровано види державної політики щодо регулювання зовнішніх банківських запозичень. Запропоновано інструменти державного регулювання зовнішніх банківських запозичень на ринку капіталів.

Запропоновано алгоритм розрахунку попиту банку на зовнішні позикові ресурси. Запропоновано інструменти сигналізування про ризик настання фінансово-економічних криз.

*Ключові слова:* фінансовий ринок, ринок капіталів, єврооблігація, синдигований кредит, акція, цінні папери, пасиви, фінансово-економічна криза.

## АННОТАЦІЯ

### **Курдыдык Н. И. Банковские ссуды на рынке капиталов. – Рукопись.**

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2017.

Диссертационная работа посвящена развитию теоретических, методических и практических основ управления банковскими ссудами на рынке капиталов.

В диссертационной работе предложен новый подход к структуризации финансового рынка с учетом мотива выхода участников на рынок. Структурированы функции рынка капиталов, выделены основные и дополнительные функции, которые по существу являются подфункциями, которые принадлежат к группам основных функций.

Установлена связь между банковскими ссудами на рынке капиталов и динамикой показателей эффективности использования банковских ресурсов. Установлен период, в течении которого наблюдается максимальный эффект от банковских ссуд на рынке капиталов. Установлена связь между объемами банковских ссуд на внешних рынках капиталом и риском наступления финансово-экономических кризисов.

В диссертационной работе представлена периодизация развития рынка синдицированного кредитования. Предложенная периодизация позволила идентифицировать факторы, которые способствовали развитию рынка синдицированного кредитования в Украине. Обосновано, что ключевыми факторами развития рынка синдицированного кредитования в Украине были сокращение государственного финансирования экономики, развитие синдицированного кредитования в соседних постсоциалистических странах, активное развитие международного синдицированного кредитования.

Структурированы виды государственной политики регулирования внешних банковских ссуд. Предложены инструменты государственного регулирования внешних банковских ссуд коммерческих банков на рынке капиталов.

В диссертационном исследовании выделено шесть факторов, влияющих на зарождение и развитие финансовых кризисов, а именно открытая валютная позиция в экспортно-ориентированной экономике, низкий уровень диверсификации экспорта, завышенные объёмы кредитов от международных рынков капиталов, низкий уровень доверия населения к банкам, фиксированное курсообразование, недостаточный контроль за функционированием банковской системы.

Предложен алгоритм расчета спроса коммерческого банка на внешние заемные ресурсы. Предложены инструменты сигнализации риска наступления финансово-экономических кризисов.

*Ключевые слова:* финансовый рынок, рынок капиталов, еврооблигация, синдицированный кредит, акция, ценные бумаги, пассивы, финансово-экономический кризис.

## ANNOTATION

### **Kurdydyk N. I. Bank loans on the capital markets. – Manuscript.**

Dissertation for the gaining scientific degree of the candidate of economic sciences on the specialty 08.00.08 – money, finance and credit. – SHEE “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, Kyiv, 2017.

The thesis is devoted to the improvement of theoretical, methodological and practical principles of the management of the banking loans on the capital markets.

It is proposing the new way to structuring the financial market, including the motives of its participants to provide the deals. There was structured the functions of the capital market, allocated primary and secondary functions.

Author established the connectivity between banking loans on the capital market and the dynamics of banking performance indicators. It was calculated the period, when the effect after bank loans is the best pronounced. Also author established the connection between banking loans on the external capital market and the financial crisis.

Author structured the types of the government regulation of the external banking loans on the capital market. In addition, author proposed the tools of government regulation of the external bank loans on the capital market.

Author proposed the algorithm of the calculation of the bank demand on external borrowed resources. Author proposes the instruments that are signaling about the risks of financial crisis.

*Key words:* financial market, capital market, euro obligation, syndicated loan, stock, securities, liabilities, financial crisis.